

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ 1

Established

1893.

TWO SECTIONS

SECTION 1

Рік LIV. Ч. 48. Нью-Йорк і Джерзі-Сіті, субота, 9. березня 1946.

No. 48. New York and Jersey City, Sat.

March 9, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

СОВЕТИ, НЕ ЗАБИРАЮЧИСЬ З ІРАНУ, НЕ ДОТРИМАЛИ СЛОВА

Дипломатичний представник Злучених Держав у Москві, Джордж Ф. Кінен, вручив советському уряду ноту, в якій департамент стейту закидає, що советський уряд зломив слово, не забираючи советських військ з Ірану до дня 2. березня 1946. До цього Совети зобов'язались договором з Британією і Іраном з 29. січня 1942, а теж Тегеранською Деклярацією з 1. грудня 1943. Нота висказує надію, що советські війська будуть вицодані з Ірану безпроволочно. З Москви звідомляють, що іранський прем'єр, Агмед Г'авам, відіслав по 16-днях безуспішних дискусій до Ірану з вірою, що советсько-іранський спір буде полагоджений.

САМОГУБСТА УКРАЇНЦІВ У ПРАЗІ.

Досі відомо, що з приходом советських військ до Праги покінчили себегубством такі українські особи: Євген Вировий, Наталка Козицька, Одарка Слюсаренко. Положення тих, що остали живими і зустрілись з советською владою — трагічне. По тих, що вивезли і слід пропав, а решта знайшлася у крайній нужді.

АДАМ ПРОТЕСТУЄ ПРО „ВІСЬ-НІСЬ”.

Москвофільська, філадельфійська „Правда” помістила письмо, яке вислав „карпаторусский архієпископ” Адам (родом з Підкарпаття к. Рогатина, син греко-католика священика) до журналу „Тайм” в обороні московського патріярха Алексія і советської влади. Журнал цей, обговорюючи енцикліку П'я XII. про Унію, згадав за насильне перетягання греко-католиків в Західній Україні на російське православ'я. Адам твердить, що те, що громади переходять під владу московського патріярха, не діється наслідком агітації й пропаганди патріярха чи насилья советської влади, але є „цілковито правдивим історичним процесом”. А далі, що за злукою „з православ'єм як рускою вірою” заявили „три представники і високі церковні достойники” трьох уніятських дієцезій. „Алексій, патріярх московський і всієї Русі” говорить до „свого рідного народу”, як на вертає його „на лоно Матері Церкви”, пише Адам. Всього інше є „клевета” і проти неї він протестує і просить, щоб журнал цей протест помістив. Покищо не видно, щоб „Тайм” помістив ту „відповідь”.

ПРОТИ ТЕГЕРАНУ, ЯЛТИ І ТІТА.

Дня 9. лютого 1946 р. відбулись в Шікаго наради представників Сербської Православної Дієцезії в Злучених Державах і Канаді, Сербської Краєвої Федерації й Сербської Ради Краєвої Оборони, які рішили видати Проклямацію, якою заявили від імені членства за американську конституцію та ідеологію, враз з Атлантийським Чартером, а проти тайних договорів і зобов'язань, які повзято в Тегерані й Ялті, а які противні ідеалам американської демократії. Далі запротестовано проти всякої угодовости супроти тоталітаризмів, терору і невірності, що є практиковані в східній і південно-східній Європі, зокрема в Югославії під режимом Йосіпа Броз-Тіта. А теж і проти такої політики, що „визнає бандита, хоч не погоджується з його бандитськими ділами”. Проклямація бере в оборону скитальців і домагається, щоб їм видавано картки ідентичности як бездержавним особам. Теж вимагається від американського уряду признання певної квоти для візду до Америки чи іншого свободолобного краю сербських скитальців і сиріт та бувших полонених, щоб їх таким чином вратувати від концентраційних таборів Тіта і смерті. Теж протестується проти релігійних переслідувань в Югославії, конфіскації церковного майна та заборонення до в'язниць церковних провідників і поширювання безбожництва в Югославії. Першим, що підписав ту проклямацію є сербський православний єпископ Діонісій.

РУЗВЕЛТ МИРНИЙ, АЛЕ НЕ ТРУМАН!

Большевицькі У. Щ. Вісті з 6. березня 6. р. пишуть: „Політина Бірнса, Трумана, Банденберга — не є політикою продовжування мирних відносин... не є продовженням політики Рузвелта”.

ПРОТИ РОСІЇ.

„Атомові морські маневри”, що їх заповіджено, будуть звернені проти Росії, а влаштовується їх, щоб залякати Советський Союз. Таке говорив конгресмен Джан Кофі на вічу в Купер Юніон, влаштованім червоними для протесту проти приїзду ген. Денікіна до Америки. На вічу здорово побито Артура Леована з Бронксу, що протестував проти запропонованої резолюції.

СОВЕТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД ТУРЕЧЧИНИ КАРСУ І АРДАГАНУ

УКРАЇНСЬКІ КАРДИНАЛИ.

„Ди Теблет”, Лондон 16. лютого 1946. описує трагічне положення католицької церкви в Советах, а зокрема в Галичині й в Карпатській Україні, а в іншому місці згадує, які були кардинали східного обряду, між якими числять таких українців: київського митрополита Ізидора, та львівських митрополитів Михайла Левицького і Сильвестра Сембратовича. І додає, що „папа П'ї XII. був трагічно спинений піти слідом Льва XIII.”, себто знов іменувати львівського митрополита кардиналом, бо митрополит Сліпний, що займав це становище помер нагло тому місяць чи два в тюрмі в Києві.

З ВИБОРІВ В УКРАЇНІ.

„Московська „Правда”, що тепер надійшла, заповнена відомостями про виборчу агітацію у Советах. Теж і в Україні. Ось зразки:

З Києва звідомляють, що письменники України виставили кандидатом до Верховного Совету: Сталіна, Молотова, Хрущева, Мікояна, Андрєєва. Передвиборчу промову виголосив поет Максим Рильський, читаючи свого вірша про „першого кандидата”, себто Сталіна. Імя Сталіна, кажеться у вірші, це „наш прапор і наш заповіт”, це „сонце, що оживляє світ”. Сталін „у бурю він воїн, в миру трудівник, над книгою вчений і скрізь більшовик” і тому „він перший із перших у нас кандидат”.

З Ужгороду пишуть, що всюди в Карпатській Україні ставлять кандидатом до Верховного Совету „творця найдемократичнішої у світі конституції” і „найліпшого приятеля карпатських українців — великого Сталіна”.

З Харкова звідомляють, що на заводі Кірова поставлено кандидатом до Верховного Совету „великого Сталіна” і „любимого вождя, батька і учителя”, що з ним наші серця, наші чувства”.

З Станіславщини „військо, трудящі й організації” вибрали кандидаткою до Совету Національностей Анну Григорівну Гоголь.

В Києві став кандидатом до Верховного Совету Никита Сергійович Хрущев як „вірний ученик і співпрацівник Сталіна”.

З Львова оголошують кандидатами до Верховного Совету героя Советського Союзу Івана Степановича Конєва і ген. М. М. Попова, командуючого військами

Советський уряд повідомив Туреччину, а теж і Злучені Держави і Велику Британію, що Совети того переконання, що Карс і Ардаган повинні бути повернуті Росії. Отсе домагання Советів було вже висказане кількома наворотами передше. Інакше Совети не заклочать з Туреччиною союзу, за який вона старається. У Вашингтоні ніхто не сумнівається, що якщо Совети хотіли забрати ті території силою, то це означало б війну. Карс і Ардаган це гористі території, що мають стратегічне значіння. Совети надіються, що там є джерела нафти.

ХТО Є „ІНШІ ДЕРЖАВИ?”

Маршал Родіон Малиновський, командант советських військ в Манджурії, заявив, що Росія і Китай були би „справжніми приятелями”, якщо в це не вмішувались „інші”, що то „мають повно золота у кишенях”. Точно тих „інших” не назвав. Та легко догадатись, кого він мав на думці.

ДІМ КУЛЬТУРИ У ЛЬВОВІ.

По советським зразкам відкрито теж і у Львові „дім культури працівників літератури і мистецтва”. Отже дім є, але ще треба: справжньої культури і справжнього мистецтва.

ПАВЛЕНКО І МАКСИМЕНКО.

Обидва на Сибірі. Обидва каменярі. Семен Максименко, стахановець, досягнув рекорд у роботі, а тепер, як пише „Правда”, Яків Павленко що повернув з війська побив цей рекорд. Це так з радости, що ідуть вибори до Верховного Совету...

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС.

Київська Академія Наук УРСР видала під керівництвом академіка Леоніда Бухаловського „Підручник нового українського правопису” у тиражі одного мільйона примірників. Вартувало б побачити, скільки в ньому нових московських впливів в напрямі „возєдиненія” з „братньою мовою”.

Львівської округи. Згадуються ще такі кандидати: А. Е. Корнійчук до Верховного Совету, поставлений колхозом ім. Калініна в Київській області, а до Совету Національностей П. Г. Тичина і С. В. Стефанік з львівського університету.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПРЕЗИДЕНТ ПРО МОЛОДЬ

У своїй промові про боротьбу з нещастям, що грозить світові упадком, виголошеній до Федеральної Ради Церков Христа в Америці, звернув президент Труман особливу увагу на моральне відродження нашої молоді, з якої має вийти будучий провід нації. Згадуючи про молодецьке проступництво, президент вказав на причини: вина самих хлопців і дівчат; а далі ненормальності, що їх викликає війна, головню те, що не було батьків і матерей у дома, бо на війні, чи при роботі в военній промисловості, чи в бізнесі.

За ті недомагання, казав пре-

зидент, платимо тепер дуже дорого. Платимо за те, що не припилювали як слід своїх дітей у віці, коли формувалася їхній світогляд.

Молодь, казав президент, потребує нині доконче морального піднесення. Звертаючись до Церков, як і до родичів, і нагадуючи їм обов'язок відповідальності за ці діти, президент просить їх взятися тепер енергійно за працю над піднесенням морального рівня нашої молоді.

Це є найбільша праця, яка нині стоїть перед Америкою, каже президент.

Як це: проти тиранії й з Сталіном?

Вінстон Чорчил, бувший британський прем'єр, виголосив на американській землі, в присутності президента Злучених Держав, промову, яка вказує, що хоч світ узався за будову „святини миру“, себто Організації Об'єднаних Держав, то так-е, що він живе на многих просторах під тиранією, а в загальному — під загрозою вибуху нової війни.

І це властиво головню через людину, для якої Чорчил має багачко подиву і поваги як свого воєнного товариша. Це через — Сталіна.

Куди Росія прямує? До чого змагає її міжнародна комуністична пропаганда? — питає Чорчил, обговорюючи советську сферу впливів в Європі, від Балтики до Адрійського моря, її комунізування Німеччини, чи її політику в Манджурії. Всюди поза по англійськи говорячими країнами, каже Чорчил, комуністична плята колюмна працює об'єднано і під проводом одного центру, Москви, а проти християнської цивілізації. Всюди, куди засягає сфера советських впливів, нема ніякої свободи, ніякої демократії; там є тільки тиранія. І це є та страшна тінь, що спала нині на світ, що прагне свободи і спокою.

Та проте, хоч є так зле, і хоч у стільки краях є порядки якраз противні тому, за що велася війна, і хоч не знати, які дальші пляни Советської Росії, Чорчил вірить, що до нової війни не мусить прийти, якщо ми завчасу отворимо очі й побачивши загрозу війни будемо пробувати лиху зарадити.

Ось ту зараду додає Чорчил в першу чергу у такій тісній дружбі між Злученими Державами і Великою Британією, що виявилаб себе у тісному мілітарному союзі, що обіймав би всі

по англійськи говорячі краї, бази, флоту, летунство і т. п. Ось так, каже Чорчил, була би створена та великанська сила, яка цілком певно заставлялаб Сталіна призадуматись над нею. А Сталінові, твердить Чорчил, ніщо так не імонує як сила; вона одинока має на нього вплив.

Така спілка, каже Чорчил, булаб найкращою гарантією, що вдержиться Організація Об'єднаних Держав. Вона булаб для усіх народів гарантією, що вони можуть міняти конституційним способом, вільними виборами і тайним голосуванням форму своєї влади, що буде забезпечена у них свобода слова і преси, що буде забезпечене судівництво перед насиллям ексекутивної влади чи партії, що буде пошанована людська гідність. І це в кожному краю, в кожній хаті. Ось таке заповідає цілому світові, каже Чорчил, американсько-бритійська спілка. А історія та традиція обидвох країн може бути найкращою гарантією, що так дійсно буде.

Усе це, як виглядає, є неначе визовом тій тиранії, що її несе з собою інша „спілка“, себто та, яку розбудовує Сталін, яку готують світові ті, що сидять у Кремлю. Певно, теж і Кремль міг би згуртувати свободою слов'янський світ і той, що довкола нього. І він дійсно це робить, тільки не при допомозі тих свобод, що їх згадав Чорчил, а при допомозі тиранії, що є протиставленням того порядку, який повинен би тепер у світі повстати.

Щож хотів Чорчил ось тою промовою досягнути?

На те відповідають так: Заставити Сталіна застановитися і змінити свою політику.

Яку політику?

На те ясно не відповідають. Мабуть головню політику даль-

шої агресії. І як він це зробить, то залишатиме його у спокою. Та це означає, що він буде міг далі спокійно гнобити ті краї і народи, що вже є під ним. Це буде вважатись за внутрішню справу Советів, згл. внутрішню справу тих нещасних народів, що їх загнано в ярмо Кремлю. Тому для українського народу — промова Чорчила не є потішаюча. Бо війни з Сталіном ніхто з нас не хоче. Так якжеж тоді заставити Сталіна припинити тиранію в Україні? А те, щоби бути в якнайтіснішій спілці з Британією, є вже в Америці, як нам здається, давно вирішеною справою. Це природне. Але як облекшити долю мученим Сталіном мільонам, на те не видно наразі відповіди. Навіть тоді, якби повстав той так дуже потрібний сильний союз Злучених Держав з Британією, який запроєктував Чорчил. Бо булаб свобода у тому союзі, а в „советському союзі“ булаб далі тюрма і недоля.

АЛЕКСІЙ ВЕРТАЄ У СОВЕТИ.

Архієпископ Алексій що прибув з Москви до Злучених Держав як представник патріярха Алексія, щоб „возеднати“ Російську Православну Церкву в Америці з „Церквою Матірью“, має відіхати на днях до Росії, не осягнувши своєї цілі. Проти нього, як пишуть, були вислані протести до департаменту стейту, щоб його негайно видалити, бо їздить по православних парохіях і агітує за те, щоб вони виявляли лояльність советській владі й московському патріярхові. Теж пишуть, що до Америки має прибути з Швейцарії православний митрополит Анастасій, представник Заграничного Архієрейського Російського Синоду (Карловацького). Має побоюватись, що його в Європі видадуть Советам. Новое Русское Слово пише, що він мав благословити козаків ген. Власова і слати привіти Гітлерові.

НАЙДОСТОЙНІШИЙ...

„Кандидатом литовського народу до Верховного Совету став, пише московська „Правда“, „найдостойніший з достойних“, себто Сталін.

СПРОСТОВАННЯ.

Жертви в сумі \$3,000, які одержав Зл. У. А. Д. Комітет, а про які була подана вчера новинка, походять від Українського Воєнного Реліфу з Дітройту.

СТАТТЯ ПРО ШЕВЧЕНКА.

Статтю „Шевченко — український геній“, яка була поміщена в попередньому числі, написав М. Махнівський. У заголовку видруковано помилково знак запиту.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ**МИРОН ЛИТВИН і СИН**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні та
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дешо
з вашого обезпечення.
Ми уладжуємо пре-
красний ЦІЛИЙ **\$150.00**
ПОХОРОН за

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

J. H. WEST, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Bielow 3-6762

P. K. BORDEN, Mgr.

Colonial Mansion

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

ІВАН КОВАЛЬЧИК

FUNERAL DIRECTOR

& EMBALMER

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕПІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині
кличте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BErgen 4-5131

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
(cor. E. 155 St.)

707 Prospect Avenue,

BRONX, N. Y.

Tel.: MElrose 5-6577